

Возіян Валерія Валеріївна, асп., кафедра технології зберігання і переробки зерна, Уманський національний університет садівництва. Адреса: вул. Інститутська, 1, м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20305. Тел.: 0987746885; e-mail: valeriia.voziiian@mail.ru.

Возіян Валерія Валеріївна, асп., кафедра технології хранения и переработки зерна, Уманский национальный университет садоводства. Адрес: ул. Институтская, 1, г. Умань, Черкасская обл., Украина, 20305. Тел.: 0987746885; e-mail: valeriia.voziiian@mail.ru.

Voziyan Valeriya, postgraduate department of technology of storage and processing of grain Uman National University of Horticulture. Address: Instytutska str., 1, Uman, Cherkasy region., Ukraine, 20305. Tel.: 0987746885; e-mail: valeriia.voziiian@mail.ru.

*Рекомендовано до публікації д-ром техн. наук, проф. В.М. Михайловим.
Отримано 1.08.2015. ХДУХТ, Харків.*

УДК 664.95

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

О.В. Сидоренко, В.П. Коротецький, Н.О. Боліла

Проведено оцінку загального стану, визначено варіанти політики реформування, переваги і вади, очікувані результати, конкретні заходи, які необхідно здійснити для сталого розвитку галузі рибного господарства України. Метою реформування галузі повинно бути забезпечення продовольчої безпеки держави за умови сталого розвитку рибного господарства шляхом законодавчих, фінансових, інституційних перетворень та проведення стратегічних заходів для розвитку реального сектора економіки, соціальної та екологічної стабілізації.

***Ключові слова:** продовольча безпека, сталий розвиток, галузь рибного господарства.*

НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОТРАСЛИ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ

Е.В. Сидоренко, В.П. Коротецкий, Н.О. Болила

Проведена оценка общего состояния, определены варианты политики реформирования, преимущества и недостатки, ожидаемые результаты, конкретные меры, которые необходимо осуществить для устойчивого

© Сидоренко О.В., Коротецький В.П., Боліла Н.О., 2015

развития отрасли рыбного хозяйства Украины. Целью реформирования должно быть обеспечение продовольственной безопасности государства при условии устойчивого развития рыбного хозяйства путем законодательных, финансовых, институциональных преобразований и проведения стратегических мероприятий по развитию реального сектора экономики, социальной и экологической стабилизации.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, стабильное развитие, отрасль рыбного хозяйства.

DIRECTIONS OF REFORMING FISHING SECTOR IN UKRAINE

O. Sydorenko, V. Korotetsky, N. Bolila

For the last decades in domestic fishery we can observe deep structural deformation, lag from world rates of dynamic development, reduction of fish production indicators of the predicted level of quality and level of its consumption by the population of Ukraine, with an excessive share in domestic market of the imported fish and fish production. At the same time one of the main indicators of a country's food security rate - average per capita consumption of fish - decreased from 20 kg/year (1991) to 9,5 kg/year (2014). Imported fish production is potentially dangerous in the absence of effective professional state control.

The aim of the article consists in systematization of analytical and practical results of researches and definition of the strategic reforming directions of fishery industry in Ukraine.

It is defined that ensuring food security of the state on condition of a sustainable development of fishery industry by legislative, financial and institutional transformations and introduction of a number of strategic actions for development of real sector of economy, social and ecological stabilization have to be the main strategic objectives of reforming in fishery industry.

The main directions of Ukrainian fishing industry reforming are:

- modernization of public administration system and restructuring of government bodies of executive power in the field of fishery;*
- accumulation of Ukrainian aqua-cultural capacity and its realization;*
- fight the strengthening of illegal, not accountable and unregulated fishery;*
- study and introduction of experience of the European Community countries in Ukraine in questions regarding recreational fishery and the sphere of fishing tourism;*
- realization and development of the sea and oceanic fishery direction with the involvement of the investor;*
- attraction of financial and technical assistance and leading international experts for studying and assessment of the conditions of sea and fresh-water fish species for the increase of accuracy and representativeness of the results of research concerning fish population;*

- legislative initiatives which will give incentives for the development and accumulation of fishery capacity in Ukraine based on the responsibility,
- industrialization and efficiency of the use of natural resources.

The following indicators of successful realization of reforms can be proposed:

- the level of general production of fish;
- the share of the domestic fish market production and the level of average consumption;
- stock rate of water bio-resources of fishery reservoirs;
- ecological and biological indicators of the state of fishery reservoirs according to the requirements of WFD 60/2000/EU and increase in a fish productivity;
- the increase in the level of employees' salaries of the sector and increase in the number of workplaces.

Keywords: food security, stable development, fishing industry.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Рибне господарство – це галузь економіки, завданнями якої є вивчення, охорона, відтворення, вирощування, використання водних біоресурсів, їх вилучення (добування, вилов, збирання), реалізація та переробка з метою одержання харчової, технічної, кормової, медичної та іншої продукції [1,2]. Відповідно, рибне господарство повинно відігравати важливу роль в економіці України, включаючи вилов риби та її переробку, відтворення і охорону рибних запасів, ставкове, басейнове, садкове вирощування риби, селекційно-племінну роботу, спортивне та любительське рибальство, науково-дослідне, проектно-конструкторське забезпечення, галузеву систему навчання і підвищення кваліфікації кадрів, систему безпеки мореплавства, провадження міжнародної риболовної політики та регулювання рибальства у внутрішніх водоймах України, в межах територіального моря, на континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні України у Чорному та Азовському морях, у водах за межами юрисдикції України [3; 4].

Україна є морською державою та історично має значний рибогосподарський потенціал. Дані наведено в таблиці.

Таким чином, в Україні налічується 71183 річки та 8073 озер. Із цього фонду переважна більшість водойм може використовуватися для вирощування риби. Крім того, для вирощування товарної риби в штучних умовах використовується більше 90 тис. гектарів ставків, в тому числі 70 тис. га експлуатують спеціалізовані рибницькі підприємства [5].

Рибогосподарський водний фонд України

Водойми	Площа, га	Примітка
Внутрішні водойми	200.000	Стави, річки та водосховища
Дніпровський каскад	690.000	Шість найбільших водосховищ
Лимани та озера	410.000	Прісні та солоні
Усього	1.30.00	Робоча площа 1.000.000 га
Чорне море	5.500.000	Континентальний шельф
Азовське море	3.600000	Внутрішнє море двох держав
Усього моря	9.100.000	
Разом	10.400.000	

Унікальні природні ресурси нашої країни, значний досвід і кваліфікація працівників галузі, наукова база та традиції дозволяють нам говорити про перспективу розвитку та становлення вітчизняного рибного господарства [6].

В умовах інтеграції України до Європейського Союзу центральний орган виконавчої влади (Державне агентство рибного господарства) повинен здійснювати функції формування державної політики, моніторингу, державного регулювання та контролю, ефективності створення комфортної законодавчої бази для ведення господарської діяльності і не втручатися в господарські функції галузевих підприємств та установ будь-якої форми власності [7].

Проте діюча система державного управління передбачає функції визначення запасів біоресурсів, розподілу промислових квот між користувачами водних біоресурсів, державного контролю за їх використанням, регулювання рибальства та здійснення централізованого управління. Така система управління не є досконалою та потребує децентралізації, дерегуляції та вдосконалення рибогосподарського законодавства відповідно до вимог міжнародного законодавства [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реформування галузі рибного господарства України присвячено багаточисельні публікації економічного, технічного, екологічного спрямування, розроблено програми розвитку галузі, прийнято низку законодавчо-нормативних актів [1–5; 8–14]. Проте сучасні норми чинного законодавства, що регулюють відносини у сфері рибного господарства, не мають системного характеру, що призводить до

виникнення численних колізій у процесі здійснення суб'єктами галузі своєї діяльності. Програми розвитку рибного господарства, що ухвалювались протягом 20 років, не виконувались, це спричинило глибоку структурну деформацію галузі та зниження рівня споживання рибних товарів населенням України.

Мета статті – на основі систематизації аналітико-практичних досліджень визначити стратегічні напрями реформування, інвестиційної привабливості та ефективного розвитку галузі рибного господарства України.

Метою реформування галузі рибного господарства повинно бути забезпечення продовольчої безпеки держави за умови сталого розвитку галузі рибного господарства шляхом законодавчих, фінансових, інституційних перетворень та запровадження низки стратегічних заходів щодо розвитку реального сектору економіки, соціальної та екологічної стабілізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні десятиріччя у вітчизняному рибному господарстві спостерігається глибока структурна деформація, зменшення показників виробництва та споживання рибної продукції прогнозованого рівня якості та рівня її споживання населенням України (з 20 кг/рік у 1991 р. до 9,5 кг/рік у 2014 р.) з надмірною часткою на внутрішньому ринку імпортованої риби і рибної продукції, яка є потенційно небезпечною за умови відсутності дієвого фахового державного контролю.

Відомо, що в перші роки незалежності України у 1991 році український вітчизняний океанічний флот забезпечував вилов 780 тис. тонн рибної сировини, флот Азово-Чорноморського басейну надавав 180 тис. тонн, підприємства аквакультури виробляли 120 тис. тонн товарної рибної продукції, промисел на каскаді дніпровських водосховищ забезпечував 25 тис. тонн риби. Таким чином, рибна промисловість України повністю забезпечувала продовольчу безпеку держави в цьому сегменті [14]. У результаті втрати Україною власного рибпромислового океанічного флоту держава стала імпортозалежною (1991 р. – 95% власного виробництва; 2014 р. – 88% імпорту).

У той же час океанічний промисел у 2014 році забезпечив вилов у водах Світового океану лише 37,2 тис. тонн рибної продукції (менше у 20 разів порівняно з 1991р.), з яких більша частина не потрапила на внутрішній вітчизняний ринок. Вилов рибпромислового флоту Азово-Чорноморського басейну України у 2014 році склав 23,3 тис. тон (менше у 9 разів від 1991р), основою (до 90%) якого є кілька, тьолька, бичок, хамса що є основною кормовою базою для більш цінних видів риб. Така промислова політика призводить до неефективного використання біоресурсів Азово-Чорноморського басейну. Крім того,

промислові потужності флоту технічно не розраховані на промисел найбільш цінних для споживачів видів риб: камбали-калкана, кефалевих, катрана, луфаря тощо.

Підприємства аквакультури (ставові, садкові, басейнові рибні господарства) в Україні у 2014 році виробили 24,4 тис. тонн товарної рибної продукції (нижче у 6 разів від 1991 р). Основними видами, що використовуються для виробництва, є товстолобик, короп, амур.

Однією з проблем розвитку аквакультури є відсутність вітчизняного виробництва рибних кормів. Промисел внутрішніх водойм (Дніпровський каскад із 6 водосховищ площею 690 тис. га) за підсумками 2014 року дорівнює 8,9 тис. тонн (нижче у 3 рази від 1991р). Основними промисловими видами на внутрішніх водоймах є аборигенні види: окуневі, коропові, щука, сом тощо. Отже, забезпечення сталості розвитку галузі рибного господарства під час стратегічного планування та реалізації державної політики не відбувається [15].

Основними напрямками реформування галузі рибного господарства України визначено наступні:

1. Модернізація системи державного управління шляхом
– вивчення можливості децентралізації повноважень Держрибагенства делегування частини функцій державного управління місцевим (обласним та районним) органам влади;

– делегування частини функцій державного регулювання інститутам громадянського суспільства щодо розподілу лімітів на промислові квоти, здійснення заходів із відтворення рибогосподарських водойм за держзамовленням;

– створення умов, що сприяють визначенню незалежного статусу рибогосподарської науки з урахуванням європейського та світового досвіду;

– розроблення та прийняття на законодавчому рівні положення щодо обов'язкових заходів із екологічної реабілітації рибогосподарських водних об'єктів, які використовуються у рибогосподарській діяльності, з метою забезпечення сталості розвитку рибогосподарського комплексу відповідно до указу Президента України від 12.01.15 р. № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020» та згідно з вимогами Рамкової Водної Директиви 2000/60/ЄС [6; 16];

– делегування Держрибагенству повноважень з державного контролю за якістю води у ставковому фондї, які використовуються для вирощування товарної рибної продукції та інших рибогосподарських водоймах з промислового вилу[8; 9];

– створення єдиного електронного реєстру рибогосподарської діяльності підприємств, які здійснюють імпортно-експортні операції

щодо рибних товарів, вилов, вирощування товарної рибної продукції, рибопосадкового матеріалу та селекції, здійснюють переробку рибної сировини, оптову та роздрібну торгівлю рибними продуктами.

2. Нарощування аквакультурного потенціалу України та його реалізація шляхом

- зменшення податкового тиску на виробників продукції аквакультури у природних водоймах шляхом суттєвого зниження орендних ставок на землю під водою та воду у рибницьких господарствах до рівнів, які прийнято у міжнародній практиці;

- опрацювання податкового режиму для суб'єктів аквакультури, що сприяє збільшенню обсягів виробництва;

- відтворення рибогосподарського та рекреаційного потенціалу водних об'єктів України;

- створення спеціального фонду охорони та відтворення водних біоресурсів і механізмів фінансово-кредитного забезпечення підтримки рибної галузі;

- модернізації обладнання для підприємств аквакультури та переробних підприємств;

- пошуку інвестора для будівництва на території України кормовиробничого комплексу;

- адаптації рибалок-користувачів водних біоресурсів до створення рибоводних фермерських господарств;

- відновлення фінансування селекції в рибництві, утримання племінних стад місцевих високопродуктивних порід корокових; відтворення у штучних умовах із подальшим випуском у природне середовище аборигенних прісноводних та морських комерційно цінних та зникаючих видів риб, відновлення природних оселищ аборигенних видів риб із метою створення сприятливих умов для відтворення; відновлення фінансування з державного бюджету у необхідних обсягах із подальшим випуском у природні водойми риб-меліораторів (рослиноїдних);

- створення, з використанням сучасних технологій, спільних підприємств із комерційного вирощування в українських морських і прісноводних водоймах цінних видів риб: камбали-калкани, лосося, осетрів, форелі та інших, а також моллюсків і водоростей;

- розвитку системи реалізації товарної рибної продукції підприємств аквакультури, в тому числі на міжнародний ринок;

- інвестування у створення, з використанням сучасних технологій, спільних підприємств з комерційного вирощування в українських морських і прісноводних водоймах, а також у рециркуляційних системах, комерційно привабливих видів риб;

- залучення міжнародних та вітчизняних експертів, громадськості з метою доопрацювання законодавства України щодо аквакультури та рибальства [1; 2; 4];

- запровадження «національного бренду» рибної продукції з метою популяризації та стимулювання споживання вітчизняної рибної продукції населенням України.

3. Посилення боротьби з незаконним, непідзвітним та нерегульованим (ННН) рибальством шляхом

- запровадження в законодавство України положень регламентів ЄС 1005/2008 та 1224/2009 та їх імплементація з метою посилення контролю за рибальством та торгівлею рибопродукцією;

- активного міжнародного співробітництва щодо надання технічної допомоги для впровадження торговельних заходів боротьби з ННН-рибальством, зокрема реалізації виловленої рибної продукції виключно через рибні аукціони та/або із застосуванням механізму першого покупця, обов'язковість наявності документу, що підтверджує законність вилучення під час здійснення торговельних операцій з рибної продукцією, відстежуваності рибопродукції за всім ланцюгом «від сітки до тарілки»;

- створення дієвої системи контролю ідентифікаційних ознак гідробіонтів;

- впровадження в Україні спільно з європейською стороною програми електронного мічення («чіпування») ставних знарядь лову водних біоресурсів (запровадження цього проекту як пілотного на деяких водоймах);

- ініціювання проведення відкритого конкурсу на впровадження сучасної системи моніторингу вилову, обліку та збуту рибної продукції в Україні відповідно до регламенту ЄС.

- ініціювання змін щодо спрощення отримання дозволів на вилучення цінних та зникаючих видів гідробіонтів з метою їх штучного відтворення для спеціалізованих рибовідтворювальних установ.

4. Вивчення та запровадження в Україні міжнародного досвіду з питань рекреаційного рибальства та сфери риболовного туризму (інфраструктури відпочинку, базування плавзасобів та облаштування для проведення масових спортивних заходів та надання відповідних послуг) [11; 12].

5. Реалізація та розвиток напряму морського та океанічного рибальства із залученням інвестора шляхом

- відновлення наукових розвідок, створення наукового підґрунтя для забезпечення дистанційного рибальства з відповідним фінансуванням за рахунок держави та приватних підприємців;

- створення економічних умов для забезпечення модернізації та оптимізації риболовецького флоту;

– використання потенціалу масових сировинних ресурсів морів та відкритого океану для збільшення виробництва та поліпшення якості продукції тваринництва та рибництва;

– збереження наявних промислових можливостей у водах Світового океану за межами юрисдикції країни та розробки заходів щодо їх поширення за сприяння міжнародних організацій.

6. залученням фінансово-технічної допомоги та фахівців Європейського Союзу для вивчення та оцінки стану запасів морських та прісноводних видів риб з метою підвищення точності та репрезентативності результатів досліджень стану популяцій шляхом

– забезпечення активної участі українських науковців у програмах ЄС, спрямованих на вивчення стану водних біоресурсів на європейському континенті;

– створення бізнес-платформи для визначення напрямів та планування спільної діяльності з аквакультури, морського промислу, рибопереробки, логістики.

7. Необхідні законодавчі ініціативи, які дадуть стимул для розвитку та нарощування рибогосподарського потенціалу України, на засадах відповідальності, індустріалізації та ефективності використання природних ресурсів.

Заходами, що можуть сприяти підвищенню ефективності реформування галузі, визначено наявність політичної волі у керівництва держави; дотримання політики сталого розвитку під час розробки будь-яких програм у галузі рибного господарства; розвиток громадянського суспільства; євроінтеграційні пріоритети України; антикорупційні заходи.

Індикаторами успішної реалізації реформ можуть бути:

– рівень загального виробництва рибної продукції (880 тис. т);

– частка ринку вітчизняної рибної продукції (50%) та рівень середньодушового споживання (22 кг/рік);

– рівень запасів водних біоресурсів рибогосподарських водойм (до 100% від фонового рівня промислових запасів);

– еколого-біологічні показники стану рибогосподарських водойм відповідно до вимог ВРД 60/2000/ЄС та підвищення рибопродуктивності до 40%;

– підвищення рівня заробітних плат працівників галузі до 400% та збільшення числа робочих місць в 10 разів.

Висновки. Реформування галузі рибного господарства України є нагальним питанням сьогодення з метою забезпечення продовольчої безпеки держави за умови сталого розвитку галузі шляхом законодавчих, фінансових, інституційних перетворень та запровадження низки стратегічних заходів щодо розвитку реального сектору економіки, соціальної та екологічної стабілізації.

Список джерел інформації / References

1. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів : Закон України № 3677-VI від 08.07.2011 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>

The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “About fishery, industrial fishery and protection of water bioresources” [Zakon Ukrainy “Pro rybne gospodarstvo, promyslove rybal'stvo ta okhoronu vodnykh bioresursiv”] No. 3677-VI, 08.07.2011, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>

2. Про аквакультуру : Закон України № 5293-VI від 18.09.2012 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5293-17>

The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On aquaculture” [Zakon Ukrainy “Pro akvakul'turu”], No. 5293-VI, 18.09.2012, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5293-17>

3. Державна цільова економічна програма розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1245-2011-%D0%BF>

The state target economic program of development of fishery for 2012–2016 [Derzhavna tsil'ova ekonomichna prohrama rozvytku rybnoho gospodarstva na 2012–2016 roky], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1245-2011-%D0%BF>

4. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них : Закон України № 486-IV від 06.02.2003 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/486-15>

The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On Fish, Other Aquatic Living Resources and Products Thereof” [Zakon Ukrainy “Pro rybu, inshi vodni zhyvi resursy ta kharchovu produktsiiu z nykh”], No. 486-IV, 06.02.2003, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/486-15>

5. Сайт Державного агентства рибного господарства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://darg.gov.ua/>

State Agency of Fisheries of Ukraine [Sayt Derzhavnogo ahenstva rybnoho gospodarstva Ukrainy], available at: <http://darg.gov.ua/>

6. Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення. — К., 2006. — 240 с.

Water Framework Directive 2000/60/EU. Definitions of Main Terms (2006), [Vodna Ramkova Dyrektyva YeS 2000/60/YeS. Osnovni terminy ta yikh vyznachennya], Kyiv, 240 p.

7. Інтегроване управління водними ресурсами : наук. збірник / відп. ред. В. І. Щербак. — К. : ДІА, 2013. — № 1. — 640 с.

Shcherbak, V.I. (2013), *Integrated water resources management: research publishing [Intehrovane upravlinnya vodnyumu resursamy]*, Kyiv, 640 p.

8. Водний Кодекс України № 213/95-ВР від 06.06.1995 із змінами [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>

The water code of Ukraine (1995), [The water code of Ukraine Vodnyj Kodeks Ukrainy iz zminamy], № 213/95-ВР, 06.06.1995 with changes, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>

9. Земельний Кодекс України № 2768-III від 20.10.2001 із змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/ed20120101>.

Land Code of Ukraine (2001), [Zemel'nyj Kodeks Ukrainy iz zminamy] No. 2768-III, with changes, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/ed20120101>

10. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “About protection of the surrounding natural habitat” [Zakon Ukrainy “Pro okhoronu navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha”], No. 1264-ХІІ від 25.06.1991», available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

11. Про тваринний світ : Закон України № 2894-III від 13.12.2001 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>

The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine “About fauna” [Zakon Ukrainy “Pro tvarynnyj svit”], No. 2 894-III, 13.12.2001, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>

12. Правила промислового рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України : Наказ Держкомрибгоспу України № 33 від 18.03.1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0326-99>

“The Order of the State fishery Committee economy of Ukraine” : Rules of an industrial fishing in fishery water objects of Ukraine (1999), [Nakaz Derzhkomrybhospu Ukrainy “Pravyla promyslovoho rybal'stva v rybohospodars'kykh vodnykh ob'iektakh Ukrainy”], No. 33, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0326-99>

13. Правила любительського і спортивного рибальства : Наказ Держкомрибгоспу України № 19 від 15.02.1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0269-99>

The Order of the State fishery Committee economy of Ukraine” Rules of Amateur and sports fishery (1999), [Nakaz Derzhkomrybhospu Ukrainy “Pravyla liubytel's'koho i sportyvnoho rybal'stva”], No. 19, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0269-99>

14. Інтегроване управління водними ресурсами : наук. збірник / відп. ред. В. І. Щербак. — К. : Актив-принт, 2015. — 379 с.

Shcherbak, V.I. (2015), *Integrated water resources management: research publishing [Intehrovane upravlinnya vodnymy resursamy]*, Kyiv, 379 p.

15. Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/>

Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine [Sayt Ministerstva ahrarnoyi polityky ta prodovol'stva Ukrayiny], available at: <http://minagro.gov.ua/>

16. Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020» : Наказ Президента України № 5/2015 від 12.01.15 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

The decree of the President of Ukraine "About Strategy of a sustainable development "Ukraine–2020" [Nakaz Prezidenta Ukrayiny "Pro Stratehiyu staloho rozvytku "Ukrayina–2020"], No. 5/2015, 12.01.15, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Сидоренко Олена Володимирівна, д-р техн. наук, проф., кафедра товарознавства та експертизи харчових продуктів, Київський національний торговельно-економічний університет. Адреса: вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна, 02156. Тел.: 0992907149; e-mail: l_fish@ukr.net.

Сидоренко Елена Владимировна, д-р техн. наук, проф., кафедра товароведения и экспертизы пищевых продуктов, Киевский национальный торговельно-экономический университет. Адрес: ул. Кіото, 19, м. Киев, Украина, 02156. Тел.: 0992907149; e-mail: l_fish@ukr.net.

Sydorenko Olena, Doctor of technical sciences, Professor, Department of commodity science and food products examination, Kyiv State University of Trade and Economics. Address: Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine, 02156. Tel.: 0992907149; e-mail: l_fish@ukr.net.

Корогетський Василь Павлович, керівник, ГС «Інтелектуальний центр з питань раціонального використання водних ресурсів України». Адреса: вул. Бальзака, 83/2, кв. 133, м. Київ, Україна, 02097. Тел.: 0509216963.

Корогетський Василь Павлович, руководитель, ОС "Интеллектуальный центр по вопросам рационального использования водных ресурсов Украины". Адрес: ул. Бальзака, 83/2, кв. 133, м. Киев, Украина, 02097. Тел.: 0509216963.

Korotetskiy Vasil, head, PU «Intellectual Center of the Rational Water Management in Ukraine». Address: Balzac str., 83/2, apt. 133, Kyiv, Ukraine, 02097. Tel.: 0509216963.

Боліла Надія Олександрівна, асп., кафедра товарознавства та експертизи харчових продуктів, Київський національний торговельно-економічний університет. Адреса: вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна, 02156. Тел.: 0666848372; e-mail: nadya_15@bigmir.net.

Боліла Надежда Александровна, асп., кафедра товароведения и экспертизы пищевых продуктов, Киевский национальный торговельно-экономический университет. Адрес: ул. Кіото, 19, г. Киев, Украина, 02156. Тел.: 0666848372; e-mail: nadya_15@bigmir.net.

Bolila Nadiya, Aspirant, Department of commodity science and food products examination, Kyiv State University of Trade and Economics. Address: Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine, 02156. Tel.: 0666848372; e-mail: nadya_15@bigmir.net.

*Рекомендовано до публікації д-ром техн. наук, проф. Г.В. Дейниченком.
Отримано 1.08.2015. ХДУХТ, Харків.*